

Att tillgängliggöra supplikmaterial

Suppliker är ett hett källmaterial inom historisk forskning både i Sverige och annorstädes. En supplik är en böneskrift eller ansökan skriven av en enskild eller en grupp och riktad till kungamakten eller en annan myndighet. Suppliker har förekommit i många olika länder och under många skilda epoker. Önskemålen kunde variera och gälla allt från hjälp med att driva in en skuld från grannen till slaveriets avskaffande.¹⁸

Parallellt med forskningen pågår även en rad projekt för att uppmärksamma och tillgängliggöra suppliker på arkiv, bibliotek, museer och universitet i flera olika länder. Det handlar inte sällan om samarbeten mellan forskare, kulturarvsinstitutioner och frivilligorganisationer. Suppliker transkriberas, registreras och avbildas digitalt för att bli mer lättillgängliga för forskare, skolor och allmänhet. Här finns en rik källa för skolarbeten, uppsatser och annan forskning som är värd att uppmärksamma.

De danska historikerna Michael Bregnsbo vid Syddansk Universitet och Gunner Lind vid Köpenhamns universitet var tidigt ute när de år 2005 gav ut en sökbar databas på cd-rom med bilder och sammanfattningar av drygt 5 000 supplikärenden från 1700-talets Danmark med underlydande områden. Underlaget består av det danska kansliets supplikprotokoll 1705–1795, ur vilka man registrerat ett urval ärenden för vissa år under perioden. Detta kansli var enväldets centrala förvaltningsorgan med ansvar för bland annat rättsväsende, utbildning och kyrkliga frågor, så ärendena i fråga kunde behandla ett brett spektrum av ämnen. Numera finns databasen tillgänglig via Århus universitets hemsida.¹⁹

Ett annat exempel är *Legislative petitions digital collection*, publicerad av delstatsarkivet och -biblioteket Library of Virginia. Här kan man söka bland suppliker ställda till generalförsamlingen i Virginia från 1770- till 1860-talet och få fram såväl digitala bilder som avskrifter.²⁰ Supplikerna tar upp frågor om religionsfrihet, skatter, skilsmässor, uteblivna sherifflöner, frigivning av slavar och mycket annat. I arkivets vägledning till databasen poängteras även bredden på dem som tog initiativ till supplikerna:

18. Martin Almbjær, "The problem with early-modern petitions: safety valve or powder keg?", *European Review of History: Revue européenne d'histoire* (2019) s. 1 013–1 039.

19. <<https://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/danske-kancellis-supplikprotokoller-1705-1795/>> (22/6 2020).

20. <<http://www.virginiamemory.com/collections/petitions>> (22/6 2020).

The right to petition was not restricted by class, race, or sex; as a result, women, free blacks, and slaves petitioned the General Assembly, although they were all denied the right to vote. [...] These pleas from the people of Virginia serve as a vibrant register of popular opinion on matters both public and private.²¹

På temat slaveri i USA finns också *The Race and Slavery Petitions Project* som har skapat en databas med uppgifter ur mer än 17 000 suppliker från perioden 1775–1867, stammande från ett femtontal delstater. Databasen har gjorts tillgänglig i samarbete med University of North Carolina at Greensboro. Inga bilder eller avskrifter är kopplade till den men däremot innehåller den sammanfattningar av supplikerna.²² På projektets hemsida framhålls supplikmaterialets betydelse för afroamerikansk historieskrivning. ”One of the inherent tragedies of slavery is the fact that the masses of black people often remain nameless in the historical record.” Just därför utgör supplikerna en enastående informationskälla; i den aktuella databasen finns personuppgifter om 80 000 enskilda slavar och 8 000 fria färgade.²³

Att suppliker är ett sätt att ta del av alla möjliga människors – också fattiga och maktlösa – önskemål och synpunkter är en återkommande poäng också för brittiska supplikprojekt.²⁴ *The Power of Petitioning in Seventeenth-Century England* är ett pågående samarbete mellan forskare vid bland annat Birkbeck, University of London, olika arkiv samt frivilliga vid The University of the Third Age i London. Över 2 000 suppliker ska publiceras som både bilder och avskrifter, förutom en rad guidande texter.²⁵ Likartat är projektet *Civil War Petitions 1642–1710* där National Civil War Centre vid Newark Museum i Nottinghamshire tillsammans med forskare från universiteten i Leicester, Nottingham, Cardiff och Southampton gör suppliker sökbara och tillgängliga som digitala bilder och avskrifter.²⁶

Många av projekten är inriktade på tillgängliggörande via nätet men det förekommer också källutgivning i bokform. Det ena utesluter inte det andra; det nyss nämnda arbetet kring brittiska suppliker från inbördeskriget ska

21. <https://www.lva.virginia.gov/public/guides/rn18_legspet.htm?_ga=2.243983685.1949262755.1592826827-1396123756.1592826827> (22/6 2020).

22. <<http://library.uncg.edu/slavery/petitions/>> (22/6 2020). Dock är bilder av original-supplikerna åtkomliga för betalande abonnenter på <<https://proquest.libguides.com/historyvault/slavery>> (22/6 2020).

23. <<http://library.uncg.edu/slavery/petitions/about.aspx>> (22/6 2020).

24. Thomas Sokoll, *Essex pauper letters 1731–1837*, Records of social and economic history new series 30 (Oxford 2001) kap. 1; <<https://petitioning.history.ac.uk/about/>> (22/6 2020); <<https://www.civilwarpetitions.ac.uk/about-the-project/>> (22/6 2020).

25. <<https://petitioning.history.ac.uk/about/>> (22/6 2020).

26. <<https://www.civilwarpetitions.ac.uk/>> (22/6 2020).

också resultera i ett fembandsverk med avskrifter.²⁷ Likaså har Thomas Sokoll givit ut supplikavskrifter i analog form i *Essex Pauper Letters 1731–1837*.²⁸

Både digitala och analoga utgåvor brukar ledsagas av information om materialets karaktär, tillkomst och kontext, vilket betydligt kan underlätta användandet. Behovet av kringinformation är något som vi har tagit fasta på i det pågående DIGARV-projektet "Att tilltala överheten: Suppliker som kulturarv och källa till kunskap" där historiker, datorlingvister och bildanalytiker vid Uppsala universitet samarbetar med Riksarkivet för att på olika sätt tillgängliggöra svenskt supplikmaterial från 1700-talet.²⁹ Från arkivets sida handlar insatserna om att vi har gjort 67 volymer med supplikmål från Närke-Värmlands län digitalt tillgängliga, registrerat ärendena från 16 av dem i en databas som kommer att publiceras i Digitala forskarsalen samt framställt en arkivguide om supplikmaterial. Arkivguiden med titeln *Kärt besvär: Vägledning till supplikmaterial i myndighetsarkiven* finns att ladda ned kostnadsfritt via Riksarkivets webbutik.³⁰ Läs den och utforska de olika publikationerna av supplikmaterial från olika länder – här finns kanske källmaterialet till din nästa undersökning eller inspiration till uppsatsämnen och källbaserade övningar för studenterna. Och glöm inte att databaser inte bara är användbara för den som söker en specifik uppgift utan kan fungera också som ingångar och exemplifierande introduktioner till nya källkategorier.

Riksarkivet, Landsarkivet i Uppsala

LINDA OJA

27. <<https://www.civilwarpetitions.ac.uk/about-the-project/>> (22/6 2020).

28. Sokoll (2001).

29. <<https://www.digarv.se/deltagande-forskningsprojekt/att-tilltala-overheten/>> (23/6 2020); <<https://gaw.hist.uu.se/suppliker/>> (23/6 2020).

30. <<https://webbutik.riksarkivet.se/se/produkter/filer-for-nedladdning/landsarkivets-i-upsala-smaskriftserie-nr-11-kart-besvar.html>> (3/7 2020).